

Тваринництво України

Контактні телефони: 044 443-6008, 8 066 883-2644

Україна 2004

Наш передплатний індекс **74478**
в Каталозі періодичних
видань України у будь-якому
поштовому відділенні
для оформлення **ЕЛЕКТРОННОЇ ВЕРСІЇ**
журналу звертайтеся
за адресою редакції:
webmaster@ukr.net,
info@ukr.net

■ Журнал включено
до Переліку фахових
видав **ДНУ** за спе-
ціальною редакцією
та інформаційним
партнером

■ Часопис входить
до міжнародної ін-
формаційної системи
електронного видав-
ництва (також **ДНУ**), в та-
ку мережу входить
у **РІНД** (Російський
центр наукового
видавництва).

■ Видається попер-
едньо напередмісячно
та безкоштовно
орієнтовано спеці-
алізованим читачем на
постійних, постійних,
інформаційних токах.

Журнал входить до найбільшого
світового бібліографічного каталогу
наукових видань **Ulrich's Periodicals
Directory**.

Україна 2004

Тваринництво України

8-9/2014

*На врожайних нивах бажаю
медоносів, худоба продуктивна!*

(стор.2, 23, 27)

Моніторинг племінної бази спеціалізованого м'ясного скотарства

Анотація. Наведена оцінка генофонду галузі спеціалізованого м'ясного скотарства в племінних господарствах України вказує на значну варіативність основних показників продуктивності тварин, які залежать від генотипових та паратипових чинників.

Ключові слова: галузь м'ясного скотарства, породи, жива маса, продуктивність.

Abstract. The assessment of the gene pool of specialised meat cattle breeding in livestock hozyaistvo of Ukraine points to a considerable variability of main parameters of productivity of animals that depend on genotyping and partitioned factors.

Key words: beef cattle industry, breed, live weight, productivity.

Л. ВИШНЕВСЬКИЙ, канд. с.-г. наук

С. ВОЙТЕНКО, докт. с.-г. наук

Інститут розведення і генетики тварин НААН

Важливим резервом при виробництві яловичини є підвищення генетичного потенціалу порід, яких розводять в Україні. В Україні галузь спеціалізованого м'ясного скотарства представлена абердин-ангуською, волинською м'ясною, герефордською, лімузин, п'ємонтезе, південною м'ясною, поліською м'ясною, світлою аквітанською, симентальською м'ясною, сірою українською, українською м'ясною, шароле породами та знам'янським типом поліської м'ясної худоби.

За типом тілобудови, продуктивними та біологічними особливостями сучасні різновиди

м'ясних тварин поділяють на скороспілі, середні, великі довгорослі і зебувидні. Для скороспілих характерні невелика жива маса в дорослому віці, дуже прискорене формування й інтенсивне відкладання жиру. До них в Україні належать герефордська, абердин-ангуська, лімузин і волинська м'ясні породи. Великі довгорослі породи мають характерні високі прирости до 21-місячного віку, невеликий вміст жиру, достатній вихід і якість. Це українська м'ясна, симентальська м'ясна, шароле, світла аквітанська і п'ємонтез. Решту порід можна віднести до середніх за швидкістю росту, хоча така оцінка може бути не зовсім об'єктивною з огляду на наявність в породах особин, які ухилиються в той чи інший бік від середнього значення відповідної ознаки.

Таблиця 1

Розподіл корів і бугаїв-плідників за живою масою(кг)

Порода	Корови				Бугаї					
	3 роки		5 років і старше		2 роки		3 роки		5 років і старше	
	M±m	C _v , %	M±m	C _v , %	M±m	C _v , %	M±m	C _v , %	M±m	C _v , %
Українська м'ясна	525,0±7,89	3,4	596,2±10,23	3,8	690,0±50,00	10,2	853,6±5,36	1,1	996,6±90,42	15,7
Волинська м'ясна	465,6±4,54	4,5	572,6±2,16	1,5	650,1±17,82	8,6	814,2±13,77	5,9	1002,9±11,06	3,1
Ковельський тип	475,8±2,41	1,2	584,1±2,09	1,0	673,3±25,81	7,6	780,0		987,2±4,18	
Поліська м'ясна	470,9±5,48	4,0	558,6±7,96	5,3	650,0 ± 15,0	3,3	826±57,23	12,0	896±39,33	13,9
Знам'янський тип	476,4±7,13	3,3	557,2±12,24	4,9	643,0		675±10,2	2,1	-	-
Південна м'ясна	443,3±6,60	3,9	529,5±7,42	3,4	708,2±62,88	17,8	812,3±19,27	5,3	952,8±47,25	7,0
Симентальська м'ясна	474,1±6,051	3,8	563±5,97	3,3	572±29,85	11,7	711,3±14,49	3,5	797,2±56,16	15,8
Сіра українська	470,0		548,1±6,85		650		-		-	
Абердин-ангус	436,9±4,45	5,3	520,7±4,97	5,1	500,9±44,39	29,4	693,4±14,97	7,2	789±38,09	14,5
Всього	461,1±3,08	6,3	551,8±3,36	5,9	594,6±23,41	25,2	769,1±12,25	10,1	904,3±19,61	14,2

У переважній більшості порід великої рогатої худоби м'ясного напрямку продуктивності створений тип тварин з високим генетичним потенціалом щодо виходу м'яса. Однак, щоб його реалізувати, потрібні відповідні умови, у тому числі і для вирощування більш масивних бугайців і теличок. Резервом інтенсивного нарізання м'язової тканини слугує білок, який надходить з кормом, проте його значне збільшення в раціоні, з одного боку, сприяє підвищенню середньодобових приростів, передзабійної живої маси та маси туші, але з іншого - призводить до збільшення вмісту жиру в найдовшому м'язі спини та підвищення калорійності м'яса. Тому для запобігання негативних наслідків годівлі тварин для кожної породи великої рогатої худоби м'ясного

напрямку продуктивності встановлена оптимальна жива маса в різні вікові періоди, дотримання якої забезпечить прояв генетичного потенціалу за бажаними ознаками продуктивності.

Мета роботи: визначити стан даної галузі за позиціями чисельності поголів'я в племінних господарствах, живої маси корів і бугаїв-плідників, а також молодняку у різні вікові періоди їх росту, відтворної здатності і молочності корів.

Моніторинг галузі м'ясного скотарства в суб'єктах племінної справи зроблено за зведеними звітами по бонітуванню тварин по таких

Таблиця 2

Відтворна здатність корів

Порода	Корови		Нетелі	
	міжот.період, днів		вік 1 отелен., міс.	
	M±m	C _v ,%	M±m	C _v ,%
Українська м'ясна	382,2±8,95	4,05	24,1±0,51	3,7
Волинська м'ясна	366,4±2,58	2,91	25,6±1,43	22,4
Ковельський тип	370,1±3,62	2,76	27,0	-
Поліська м'ясна	370,1±8,62	8,1	27,2±1,12	14,9
Знам'янський тип	398,4±15,10	8,4	26,9±0,64	5,3
Південна м'ясна	391,9±12,20	8,2	26,7±1,03	9,4
Симентальська м'ясна	411,6±14,35	11,0	26,7±1,57	13,1
Сіра українська	361,5±31,5	12,3	24,0	-
Абердин-ангус	361,9±13,4	18,8	27,4±0,19	3,1
Всього	375,1±4,81	8,5	26,6±0,37	10,3

породах: українською м'ясною, волинською м'ясною та її ковельським внутріпородним типом, поліською м'ясною та її знам'янським типом, симентальською м'ясною, південною м'ясною, сірою українською і абердин-ангусською.

На початок 2013 року в племінних господарствах України, які розводили перелічені породи м'ясної худоби, утримували 40176 голів тварин, серед яких 434 голови (1,8%) бугаїв-плідників і 17952 голів (44,7%) корови.

Усі бугаї-плідники зазначених порід були чистопородними. Найбільша кількість - 109 і 93 голів відповідно, - належали до абердин-ангуської та волинської м'ясної, а найменше бугаїв-плідників, 13 і 18 голів, було знам'янського типу поліської м'ясної та сірої української порід. Серед загальної кількості корів м'ясного напрямку продуктивності найбільше маток відносилось до абердин-ангуської породи - 4835 голів і волинської м'ясної - 3689 голів, а найменше до сірої української - 411 голів та знам'янського типу поліської м'ясної породи - 777 голів. Наявність чистопородних та IV покоління корів характерно для племінних стад ковельського типу волин-

ської м'ясної породи, знам'янського типу поліської м'ясної і сірої української порід. В інших знаходиться частина не чистопородних корів, що узгоджується із створенням відповідних типів у породах чи є наслідком поглинального й ввідного схрещування.

Оцінювання бугаїв-плідників за живою масою у віці 2 роки вказує на перевагу за живою масою плідників південної м'ясної породи над представниками інших досліджуваних порід, що може бути результатом належності тварин до генотипів з різною швидкістю росту і тілобудови, а також залежати від умов годівлі й утримання худоби (табл. 1). При цьому слід звернути увагу на значну мінливість показника у межах однієї породи, яка в окремих випадках перевищує різницю між породами.

У трьохрічному віці найбільш масивними були плідники української м'ясної породи, а найменшими абердин-ангуси, що дає змогу чітко розподілити породи за типом тілобудови та швидкістю росту тварин.

З віком тенденція переваги за живою масою бугаїв-плідників дещо змінилася й у 5-річному віці

та старше найбільша жива маса була характерна для особин волинської м'ясної породи, а найменша – симентальської м'ясної. Згідно з установленим коефіцієнтом мінливості, результативною селекція за живою масою у дворічному віці серед бугаїв-плідників буде в стадах абердин-ангуської, південної м'ясної, симентальської і української м'ясної порід.

Проте варіативність коефіцієнта мінливості живої маси тварин у межах порід свідчить також про неоднорідність та не консолідованість стад.

Корови досліджуваних м'ясних порід у 3-річному віці теж були не однорідними за живою масою (табл. 1). Перевагу мали корови української м'ясної породи за найменшої живої маси у представниць абердин-ангуської породи. У п'ятирічному віці і більше найбільша жива маса виявлена у представниць української м'ясної породи, а найменша – абердин-ангуської породи, що здебільшого зумовлено породними особливостями тварин.

Оцінка відтворної здатності корів м'ясних порід засвідчила, що міжотельний період в цілому за досліджуваними породами становив $375,1 \pm 4,81$ днів (табл. 2). При цьому більш тривалий - у корів симентальської породи - 411,6 днів та знам'янського типу поліської м'ясної породи - 398,4 днів. Найменшим міжотельним періодом характеризувалися корови сірої української і волинської м'ясної порід, відповідно, 361,5 та 366,4 днів. Слід вказати, що для досліджуваних м'ясних порід характерний не високий коефіцієнт мінливості ознаки – у середньому 8,5%, що вказує на відносну однорідність корів та неефективність добору в напрямі скорочення міжотельного періоду. Найбільша варіативність ознаки характерна для корів абердин-ангуської, сірої української і симентальської м'ясної ($C_v = 11,0\%$) порід.

Нами встановлено, що серед досліджуваних порід м'ясного напрямку продуктивності вік першого отелення у корів в середньому становив 26,6 місяців за варіювання ознаки від 24,1 місяців

у корів-первісток української м'ясної породи до 27,4 місяців – абердин-ангус (табл. 2). В основному використовували природне парування самиць.

Оцінка корів м'ясних порід за молочністю дала змогу зробити висновок про певну різницю між самками, залежно від швидкості їх росту й формування та стад. Так, серед корів-первісток досліджуваних порід молочність змінювалася від 184,5 кг у сірої української породи до 218,0 кг в української м'ясної породи за середнього значення ознаки на рівні 202,4 кг.

Із збільшенням порядкового номера отелення серед корів усіх порід відбувається деяке зростання молочності, що дає змогу одержувати крупніших телят від корів у дорослому віці. Найістотніше молочність за третім отеленням підвищилася у корів сірої української, симентальської м'ясної, поліської м'ясної і абердин-ангуської порід, відповідно, на 20,9; 16,6; 14,4 та 14,4 кг.

Аналіз живої маси бугайців і теличок у різні вікові періоди їх вирощування вказує на різну швидкість росту тварин, яка залежить як від породи, так і статі особин. Установлено, що при народженні бугайці мали в середньому живу масу $34,1 \pm 1,51$ кг, а телички - $29,5 \pm 0,68$ кг. Серед бугайців найвищу живу масу при народженні мали бугайці і телички української м'ясної породи, відповідно, $38,5 \pm 5,5$ кг і $35,5 \pm 5,5$ кг.

Серед племінних стад виявлена значна різниця за даною ознакою, що підтверджено коефіцієнтом мінливості, який для бугайців становив 7,3-33,39%, а теличок, відповідно, 2,7-21,9%. При відлученні в 210 днів середня жива маса бугайців за всіма породами становила $212,5 \pm 3,79$ кг, а теличок - $201,9 \pm 2,15$ кг. Найбільша жива маса в даний період була характерна для бугайців і теличок поліської м'ясної породи, відповідно, 232,3 кг і 218,3 кг, а найменша – молодяку абердин-ангуської породи. В 12-місячному віці тенденція переваги змінилася і вищою живою масою характеризувалися бугайці української м'ясної породи - 378,0 кг за середнього значення ознаки на

рівні $336,3 \pm 5,92$. Серед теличок в даний віковий період перевага належала особинам української м'ясної породи -320,0 кг за найменшого значення ознаки в представниць породи абердин-ангус -280,4кг. У середньому в 12 - місячному віці телички мали живу масу $294,3 \pm 3,09$ кг.

По закінченню вирощування – у 18-місячному віці, бугайці й телички усіх досліджуваних порід мали середню живу масу, відповідно, $471,6 \pm 13,41$ і $388,1 \pm 3,65$ кг.

Згідно з даними проведеного аналізу можна зробити висновок, що ефективною селекція за живою масою бугайців буде в стадах поліської м'ясної, симентальської і абердин-ангуської порід, де коефіцієнт мінливості ознаки становить 11,5-14,4%, а теличок лише в поліській м'ясній породи – 10,9%. У стадах інших порід м'ясного напрямку продуктивності живу масу тварин слід покращувати за рахунок ряду технологічних чинників.

Моніторинг порід великої рогатої худоби спеціалізованого м'ясного скотарства в суб'єктах племінної справи тваринництва України дав змогу зробити висновок про відповідність корів та бугайів-плідників за живою масою у визначені вікові періоди вимогам класу еліта та першого. Проте більш детальний аналіз живої маси в розрізі стад конкретної породи вказує на значні відхилення від середнього значення ознаки, що вимагає змінювати підходи до технології виробництва продукції, включаючи як рівень годівлі тварин, так і методи добору. На невідповідність вимогам класу еліта і першого вказують також дані щодо живої маси бугайців і теличок у віці 210 днів та 12 місяців за деякого покращення ознаки в подальшому.

Отже, враховуючи необхідність поліпшення ознак продуктивності великої рогатої худоби спеціалізованого м'ясного скотарства в суб'єктах племінної справи, вбачається за доцільне більш об'єктивно проводити оцінювання тварин за екстер'єром, власною продуктивністю і якістю потомків, для чого створити тваринам необхідні умови для прояву їх генетичного потенціалу.

В. ВОЛОЩУК, докт. с.-г. наук

Н. ГРИЩЕНКО, аспірант*

Інститут свинарства і агропромислового виробництва НААН

Одним із основних критеріїв ведення свинарства є показники економічної ефективності виробництва продукції цієї галузі. Зокрема і умови утримання відгодівельного молодняку свиней можна оцінювати за показниками ефективності виробництва свинини.

За даними Г. С. Походні [3] у будь-якому господарстві із замкнутим циклом виробництва найбільша частка поголів'я припадає на відгодівельний молодняк, який займає більше 60 % виробничих площ і використовує близько 70 % загальної кількості кормів. У зв'язку з цим рентабельність галузі у більшості випадків визначається раціональною організацією виробництва та інтенсивністю відгодівлі.

В останні роки з питань відгодівлі молодняку свиней у нашій країні і за кордоном проведено значну кількість досліджень [1, 5, 6], але окремі технологічні та економічні аспекти умов утримання за відгодівлі сучасних генотипів тварин рідкими мішанками-комбікормами вивчені ще недостатньо.

Метою наших досліджень було визначення ефективності відгодівлі молодняку свиней за різних технологічних умов утримання за потокового виробництва свинини.

Науково-господарські дослідження проводили в умовах ТОВ «Ярос-Агро» Городецького району Хмельницької області.

Для цього у 9-тижневому віці сформували 4 групи поросят – контрольну і три дослідні, по 30 голів у кожній (табл. 1). Матеріалом для дослідження слугували помісні свині німецької селекції ($\frac{1}{4}$ велика біла $\frac{1}{4}$ ландрас $\frac{1}{4}$ дюрок $\frac{1}{4}$ п'єтрен), завезені у господарство.

Дослід тривав 112 діб і поділявся на два періоди – зрівняльний (14 діб) і основний (98 діб). Під час зрівняльного періоду поросят утримували у станках на частково щільній підлозі з нормою станкової площі на одну голову $0,65 \text{ м}^2$. В основний період дослід підсвинки 2-ї дослідної групи перебували по 30 голів у станку на повністю щільній підлозі з нормою площі $0,65 \text{ м}^2$, тоді як свині 3- і 4-ї дослідних груп по 27 голів з площею $0,72 \text{ м}^2$ на одну тварину відповідно на частково і повністю щільній підлозі.

* Науковий керівник – доктор с.-г. наук **В. М. Волощук**